

65 ГОДИНИ СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ "Д.А.ЦЕНОВ" - СВИЦОВ

На 8 ноември 2001 г. Стопанската академия в гр.Свищов чества своята годишнина. Тя е създадена благодарение на големия български патриот, свищовския търговец Димитър Апостолов Ценов, дарил своето състояние на 1 септември 1912 г. за построяването на висше търговско училище "...с цел да дава теоретични и приложни познания по отделните клонове на стопанските науки" (ДВ, бр.200, 5.09.1936 г.). Официалното откриване на училището става на 8 ноември 1936 г.

На тържественото събрание присъстваха и поднесоха поздравления: вицепрезидентът на Република България Тодор Кавалджиев; зам.-министърът на образованието и науката доц. д-р Игор Дамянов; председателят на Сметната палата и възпитаник на академията доц. д-р Георги Николов; зам.-министърът на външните работи на Арабска република Египет г-жа Мей Абу-Дахаб; техни превъзходителства посланици, културни аташета и търговски представители на страни, с които Стопанска академия и град Свищов са в партньорски отношения; носителите на титлата "доктор хонорис кауза" на Стопанска академия "Д. А. Ценов" проф. д-р ик.н. Алла Георгиева Грязнова - ректор на Московската финансова академия при правителството на Руската федерация и проф. д-р Клаус Дитмар Хаазе от Университет Пасау, Федерална република Германия; представители на академични ръководства от университети-партньори на СА "Д. А. Ценов" от Русия, Украйна, Гърция и Югославия; ректори, декани, академични преподаватели и научни сътрудници от български университети, висши училища и БАН, както и бивши ректори на СА "Д. А. Ценов"; областни управители и кметове - възпитаници на академията; кметът на община Свищов г-н Станислав Благоев; ръководители на стопански, финансови, застрахователни и осигурителни институции; представители на фондации - спомоществователи на висшето училище; представители на академични издателства от България и Русия; академични преподаватели и служители - настоящи и бивши, възпитаници на СА "Д.А.Ценов", сред които и завършили първия випуск на Академията (1936-1940 г.).

Честването на празника беше съчетано и с организираната от Академията юбилейна международна конференция на тема: "Предизвикателствата пред икономическата наука и образование в началото на XXI век".

Посланията, които бяха отправени, потвърждават огромния авторитет на Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов, който тя е завоювала в течение на изминалите 65 години. Това изтъкна и в словото си нейният *ректор доц. д-р Нено Павлов*.

ТЪРЖЕСТВЕНО СЛОВО ПО СЛУЧАЙ ГОДИШНИНАТА ОТ ОТКРИВАНЕТО НА ВИСШЕТО УЧИЛИЩЕ

Човечеството е сътворило ценна традиция – на определени юбилейни дати да се честват значими събития. Такива дни-празници събират хората, въодушевени от общи идеи и цели, от признание; такива дни-празници пробуждат размисли и разговори за *началото*, за съпреживяването през годините, за настоящето, за дълга да се съхрани и обогати *делото на първите*.

Щастлив празник за всички нас е откриването на Висшето търговско училище в гр. Свищов преди 65 години. В това родолюбиво начинание съзираме интереса на българина към познанието и университетската кауза, грижата за реализиране на стопанските и просветни нужди (стремежи) на народа ни.

В този юбилеен празник наш дълг е да отдадем почит на *Дарителя*, да си припомним неговия завет и повече от всякога да мислим и говорим за висшето ни училище неподправено, проблемно. Даваме си сметка, че най-отговорният диалог днес, а и утре – през годините, е диалогът със себе си – академичните преподаватели и изпълнители на един велик завет, а също и диалогът с другите, когато се съизмерваме с академичните институции извън нас.

Реалните критерии за това съизмерване са стойностите и повелите на времето, в което живеем, предизвикателствата на гласа на бъдещето.

В деня на празника чрез вглеждането в историческата памет и традиция откриваме индикациите на промяната.

В гр. Свищов през 1852 г. се ражда една изключителна личност, с възрожденски дух и прозорливост, с необикновено високи хуманни ценности, гражданинът на Европа Димитър Ценов. Неговият живот е пример за предприемачески усет, благородни помисли и гражданско родолюбие.

Трудностите и внушенията на тогавашните консервативни правителства не успяват да осуетят дългогодишната му мечта – да предостави на своя народ всичко придобито през пълноценния си жизнен път. На 1 септември 1912 г. в писмо до кмета на гр. Свищов той въодушевено завещава: *“... Аз имах една мечта – да направя нещо за родния си град и за българина, комуто изглежда... предстои още много културна борба, догдето ще може да постигне своята справедлива национална и човешка кауза.”*

С възлнение, възхищение и преклонение четем по-нататък в завещанието:

“... определям и нареждам ... да се основе и издържа от фонда едно Висше търговско училище в Свищов по подобие на германските висши търговски училища.”

Преминало през дълг и мъчителен път, завещанието на Дарителя е изпълнено безусловно.

Денят е 8 ноември 1936 г. В празнична обстановка, в присъствието на много интелектуалци и граждани Негово величество Цар Борис III полага началото на академичната традиция в гр. Свищов с думите:

“... отдавайки дан на почит и признателност към паметта на големия дарител Димитър Ценов, пожелавам щото създаденият с негови средства научен институт да крепне и се развива, като изпраща по всички кътове на

родината просветени и родолюбиви граждани, които да отдават всички свои сили за благо на българския народ." Ценни послания – завет и повеля!

Започва летоброенето на алма матер с неповторимото професионално излъчване и европейска принадлежност на съзвездieto първи обитатели – достойни следовници на примера на Дарителя: *професор Димитър Бъров – първи ректор; академик Георги Данаилов; академик Иван Стефанов; академик Анастас Бешков; академик Никола Михов; чл.-кор. Тодор Владигеров; професор Господин Тошев; професор Васил Ранков.*

Независимо от превратностите на времето техните академични внушения се превъплъщават в научното творчество на "втората вълна" професори, придаващи нови цветове в академичната архитектура на училището – *проф. Стефан Станев, проф. Минко Русенов, проф. Велислав Гаврийски, проф. Иван Кацаров, проф. П. Мастиков и др.*

Колкото повече времето отминава, колкото повече тези големи фигури на българската наука и образование могат да бъдат гледани в техните поразяващи силуети, а не в непосредствените впечатления, толкова повече те оживяват и израстват в нашата академична памет като пример. Професионално подготвени, с изключителна феноменална памет, чуждоезикова комуникация, компетентност и ерудираност те участват в академичния живот на висшето училище.

Такива бяха нашите високуважавани академици и професори – силни, оригинални, дълбокоморални и всецяло обществено заангажирани, формирали научни школи в българската наука – по финанси, по застраховане и социално дело, по стопанска отчетност и икономически анализ, по статистика и демография, по стопанско и социално управление.

Колкото и да са разнопластови и различни техните послания към нас, те се съдържат в силата на характера, в привързаността към ценностите на демокрацията, на европейското образование и култура, в любовта към науката и знанието.

Тящото послание за равнение на училището по европейските стандарти за качество на обучението, за научните изследвания и квалификацията успешно се реализира с интелектуален усет и умение вече 65 години *от високуважаваните единадесет ректора на висшето училище.* С академично достойнство и устойчивост, с толерантност и конструктивност те утвърждават завещаните университетски традиции и активното присъствие на висшето училище в образователното пространство.

Поклон пред тяхната академична приобщеност, всеотдайност и изпълнен с много усилия труд в повратните лабиринти на времето.

Съвременното висше училище присъства институционално в обществото, приемайки от него параметрите за полезност и ефективност. Промяната на публичното лице и социалната функционалност са сред основните индикатори за конкурентното му присъствие в образователната система.

Днес, в началото на XXI столетие Стопанска академия е *престижен учебно-научен и изследователски център с неизменно висок рейтинг сред българските висши училища.* Нашето академично богатство са обучаваните 1200 студенти, докторанти и 1200 специализанти в 16 икономически

специалности по най-новите образователни технологии, национални и международни учебни програми.

Академичното измерение на училището се представя от делегираното ни право да обучаваме и присъждаме всички разрешени от ЗВО образователни степени – специалист, бакалавър, магистър и доктор.

В структурата на Стопанска академия функционират 4 факултета, 1 департамент, 19 катедри, научноизследователски институт, дирекции, центрове, офиси и Колеж по икономика и управление. В учебния процес участват повече от 300 човека висококвалифициран професорско-преподавателски персонал, който в по-голямата си част е с присъдени научни степени и звания.

Значително се обнови съдържанието на учебните курсове. Възникнаха нови учебни дисциплини. Внедри се иновация в дистанционното и магистърското обучение. Изгради се вътрешноинституционална система за осигуряване и поддържане качеството на обучението. То формира и определя привлекателността на училището, авторитета на преподавателите и високата квалификация на студентите.

Инвестират се усилия за преход към новия *тип "образование чрез научни изследвания" и непрекъснато обучение "през целия живот"*. Определено твърдим, че ценността и престижността на академичното обучение е в пряка зависимост от научните постижения на университетските преподаватели.

Впечатляващи са постиженията ни в изграждане кампоса на академичната инфраструктура, компютърните и мултимедийните системи, библиотечно-информационното обслужване и многоезиковата среда, интегрираща обучението по английски, немски, френски, руски, испански, арабски и японски език.

Всичко това по безспорен начин се отразява върху модела на дипломирания икономист, носещ отпечатъка на променящия се свят, новата парадигма на висшето образование и "марката" на академичната институция.

Като научен център Академията обединява усилията на утвърдени учени-изследователи, вкл. от чужбина, в изпълнението на изследователски и образователни проекти, в разработването на академични учебници и методически материали.

Независимо от финансовите затруднения изявяваме с чест и удовлетворение нашите научни изследвания чрез шестте академични издания на висшето училище. В изпълнението на този водещ приоритет в университетската политика ежегодно инициираме организирането на международни научни конференции, кръгли маси и международни форуми.

Стопанска академия присъства в световната информационна мрежа Интернет чрез своята университетска веб-страница и академичното електронно списание "Диалог".

Важно предизвикателство за висшето училище е разширяването на интернационалното му измерение чрез международния обмен на знание и информация; академичната мобилност на преподавателите и студентите. Неизползвани резерви откриваме в конвертируемостта на квалификацията, академичното признаване на периоди на обучение и участието ни в Европейските образователни програми.

В продължение на 65 години випусниците на Стопанска академия със своята професионална подготовка, успешна реализация, материална и морална подкрепа спомагат за утвърждаването ѝ в българското висше образование. Заедно със своите преподаватели те винаги са носили в себе си ценностите и добродетелите на първостроителите на училището. Сред авторитетните фигури на випусниците са имената на *вицепрезидентът Т. Кавалджиев, пълномощник-министрите чл.-кор. на БАН проф. Т. Владигеров и проф. Ст. Станев, министрите проф. Д. Бъров, проф. Г. Данаилов, акад. Ив. Стефанов, Г. Панков, доц. Ст. Александров; научни дейци* – професори, доценти, преподаватели в Академията и извън университетската структура; зам.-министрите проф. Д. Порязов, В. Власковски, Евг. Узунов, Пл. Минев, доц. Гр. Вазов, Т. Недев, Н. Зия, председателят на Сметната палата доц. Г. Николов, както и действащите областни управители в страната – Русе, Плевен, В. Търново, Бургас и Пазарджик.

Знак за високия рейтинг по отношение качеството на академичните дейности и послание към настоящите и бъдещите възпитаници е *високата оценка, присъдена на Стопанска академия от НАОА при МС по процедурата на институционалната акредитация.*

Амбицията ни е да утвърждаваме лидерските си позиции в академичното обучение и подготовката на *“икономисти, които могат успешно да осъществяват изискванията на икономическата реформа, да отговорят на предизвикателствата на времето, да овладяват нови пространства за научни изследвания, многопосочната международна дейност и партньорството.*

Това са критерии за приобщеност към новата икономика, базирана на знанието, информационните технологии, частното предприемачество и глобалния пазар на интелектуален труд.

Осъществяването им е стъпка към либерализирането и евроинтегрирането на академичните дейности на основата на принципа за *“Единство в многообразието на европейското висше образование”, към съхраняването на идентичността и историческата памет на Стопанска академия.*

В началото на тази памет е завещанието на Д. А. Ценов, който в този юбилеен ден-празник чрез завета си е сред нас и ратува за осъществяване на културна и *“справедлива национална и човешка кауза”.*

В този юбилеен ден-празник искрено благодаря на всички присъстващи за взаимното уважение, за подкрепата на университетската идея и желанието за партньорство в търсенето на желаната академична конфигурация на висшето училище.